

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 1, 2: Диференційна діагностика інфекційних хвороб з синдромом екзантеми у дітей.

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ:

Екзантема – висипання на шкірі, які зустрічаються при багатьох інфекційних хворобах. Є висипання, які характерні тільки для того чи іншого інфекційного захворювання. При інших інфекційних захворюваннях характер і вираженість екзантеми можуть бути різноманітними. Вони різняться за характером елементів висипки, локалізацією, строками появи, етапністю, динамікою розвитку окремих елементів. У діагностичному процесі важливим є вивчення окремих елементів і виявлення захворювань, які перебігають з екзантемами.

Практичний досвід вказує на зріст в останні роки труднощів в діагностиці захворювань, які супроводжуються екзантемами, це пов'язано зі змінами їх клініки та епідеміології. До клінічних змін слід віднести збільшення легких та стертих форм захворювань, зменшення ускладнень типових для даних захворювань.

Епідеміологічні зміни заключаються в порушенні існуючого раніше співвідношення захворюваності при дитячих інфекціях з екзантемами. Так, завдяки масовій відмові батьків від активної імунізації зросла захворюваність на кір, краснуху. Також зросла захворюваність на скарлатину, псевдотуберкульоз, ентеровірусну інфекцію. Різноманітність форм цих інфекцій істотно утруднює розпізнавання та диференціювання з іншими захворюваннями.

Збільшення в сучасних умовах частоти ураження шкіри алергічної природи також обумовлює додаткові труднощі при розпізнаванні екзантеми.

КОНКРЕТНІ ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ:

1. Визначити місце інфекційних захворювань з синдромом екзантеми в структурі інфекційної патології у дітей.
2. Визначити місце кору. краснухи, скарлатини, вітряної віспи, ієрсиніозної інфекції, менінгококової інфекції в структурі інфекційної захворюваності у дітей.
3. Визначити етіологію, особливості епідеміологічного процесу, основні фази патогенезу кору. краснухи, скарлатини, вітряної віспи, ієрсиніозної інфекції, менінгококової інфекції.
4. Провести клінічне обстеження хворої дитини, виявити симптоми та синдроми, навчитися ранній діагностиці невідкладних станів при інфекційних захворювань з екзантемами (інфекційно-токсичний шок, гіпертермічний синдром, енцефалічна реакція).
5. Скласти план обстеження, оцінити результати (загальноклінічні, біохімічні, вірусологічні, бактеріологічні, серологічні, інструментальні).
6. Надати невідкладну допомогу на догоспітальному етапі та у стаціонарі при невідкладних станах інфекційних захворювань з екзантемами у дітей (інфекційно-токсичний шок, енцефалічна реакція, гіпертермічний синдром).
7. Скласти план протиепідемічних заходів у вогнищі інфекцій з синдромом екзантеми.

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ:

1. Анатомо-фізіологічні особливості шкіри у дітей.
2. Етіологію та епідеміологію інфекційних захворювань з синдромом екзантеми (скарлатина, кір, краснуха, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококова інфекція).
3. Патогенез інфекційних захворювань з синдромом екзантеми (скарлатина, кір, краснуха, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококова інфекція).
4. Основні ланки патогенезу ураження шкіри при захворюваннях, які супроводжуються екзантемами.
5. Загально-інфекційний синдром та його клінічні прояви.
6. Первинні елементи висипу: роzeола, пляма, еритема, геморагія, папула, бугорок, вузол, пухирець, пухир, пустаула.
7. Вторинні елементи висипу: луска, кірочка, пігментація, виразка, рубець.
8. Клінічні прояви скарлатини, кору, краснухи, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококцемії у дітей.
9. Особливості клініки інфекційних захворювань з синдромом екзантеми у дітей раннього віку.
10. Особливості клінічних проявів інфекційних захворювань з синдромом екзантеми у імуноскомпрометованих дітей.
11. Ранні клінічні ознаки менінгококцемії у дітей першого року життя.
12. Диференційну діагностику скарлатини та псевдотуберкульозу.
13. Диференційну діагностику скарлатини та краснухи.
14. Диференційну діагностику кору та краснухи.
15. Диференційну діагностику кору та менінгококцемії.
16. Диференційну діагностику вітряної віспи та оперізуючого герпесу.
17. Диференційну діагностику псевдотуберкульозу та ієрсиніозу.
18. Диференційну діагностику кору та алергічного висипу.
19. Диференційну діагностику краснухи та алергічного висипу.
20. Диференційну діагностику скарлатини та алергічного висипу.
21. Диференційну діагностику менінгококцемії та алергічного висипу.
22. Невідкладну допомогу при менінгококцемії на догоспітальному етапі та в стаціонарі.
23. Ускладнення при скарлатині, кору, краснусі, вітряній віспі, оперізуючому герпесі, менінгококцемії, псевдотуберкульозі, ієрсиніозі у дітей.
24. Клініку інфекційно-токсичного шоку 1,2,3 ступенів.
25. Клінічні прояви менінгіту та енцефаліту, як ускладнення при кору, краснусі, вітряній віспі.
26. Токсичні, септичні, алергічні ускладнення при скарлатині.
27. Лабораторну діагностику інфекційних захворювань з синдромом екзантеми (скарлатина, кір, краснуха, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококова інфекція).
28. Показання до госпіталізації хворих на скарлатину, кір, краснуху, вітряну віспу, оперізуючий герпес, менінгококцемію, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз.
29. Принципи лікування інфекційних захворювань з синдромом екзантеми (скарлатина, кір, краснуха, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококова інфекція).
30. Лікування етіотропне, патогенетичне, симптоматичне при менінгококцемії.
31. Протиепідемічні заходи у вогнищі скарлатини, кору, краснухи, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, менінгококової інфекції, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу.
32. Нагляд за хворими на скарлатину, краснуху, кір, вітряну віспу, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз в амбулаторних умовах.
33. Лікування невідкладних станів: ІТШ.

Студент повинен УМІТИ:

Дотримуватись основних правил роботи біля ліжка інфекційного хворого.

1. Зібрати у хворого (або у його батьків) анамнез хвороби і з'ясувати епідемічне становище (встановити наявність контакту з інфекційними хворими).
2. Обстежити хворого і виявити у нього основні симптоми інфекційного захворювання (особливості появи висипу і його зникнення).
3. Записати в робочу історію хвороби дані анамнезу, епіданамнезу та об'єктивного обстеження, обґрунтувати попередній діагноз.
4. Призначити додаткові обстеження для уточнення діагнозу і проведення диференційного діагнозу.
5. Оцінити дані лабораторних досліджень.
6. Встановити клінічний діагноз та обґрунтувати діагноз з урахуванням клінічних, анамнестичних, епідеміологічних та лабораторних даних.
7. Діагностувати ускладнення.
8. Провести диференційний діагноз інфекційних захворювань, які супроводжуються екзантемами (кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококцемія) та неінфекційним алергічним висипом.
9. Призначити хворому лікування, враховуючи тяжкість хвороби, вік дитини, наявність ускладнень, преморбідний фон дитини.
10. Визначити показання до госпіталізації дитини, хворої на інфекційне захворювання, яке супроводжується екзантемою (кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококцемія).
11. Організувати стаціонар інфекційному хворому із інфекційним захворюванням, яке супроводжується екзантемою вдома.
12. Скласти план протиепідемічних заходів у вогнищі повітряно-краплинних інфекцій: кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа, оперізуючий герпес, псевдотуберкульоз, ієрсиніоз, менінгококцемія.

ВИХОВНІ ЦІЛІ: питання деонтології при роботі з хворими на інфекційні захворювання з синдромом екзантеми.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ:

Мікробіологія:

Знати:

1. Характеристика збудників кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококової інфекції. Основні властивості збудника.
2. Лабораторні методи дослідження кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококової інфекції.
3. Бактеріологічні, вірусологічні та серологічні методи діагностики.

Вміти:

1. Провести забір матеріалу для вірусологічних, бактеріологічних та серологічних досліджень.

Патанатомія:

Знати:

1. Патологоанатомічні зміни в органах при кору, краснусі, скарлатині, вітряній віспі, псевдотуберкульозі, менінгококової інфекції.

Епідеміологія:

Знати:

1. Джерело інфекції та механізм передачі при кору, краснусі, скарлатині, вітряній віспі, псевдотуберкульозі, менінгококової інфекції.
2. Епідеміологічне значення хворого, як джерела інфекції в залежності від періоду інфекційного процесу та його клінічного перебігу.

Уміти:

1. Зібрати епідеміологічний анамнез, оцінити епідеміологічну ситуацію.
2. Призначити заходи у вогнищі інфекції.

Дерматологія:

Знати:

1. Морфологію висипу.

Дитячі інфекційні хвороби, 5 курс:

Знати:

1. Типову клінічну картину кору, краснухи, вітряної віспи, скарлатини, псевдотуберкульозу, менінгококцемії.
2. Патогенез кору, краснухи, вітряної віспи, скарлатини, псевдотуберкульозу, менінгококцемії. Клінічна класифікація. Клініка. Основні принципи терапії. Профілактика у дітей.

Вміти:

1. Обстежити інфекційного хворого.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПОДГОТОВКИ:

А. Питання по базовим знанням:

1. Характеристика збудників кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококової інфекції. Основні властивості збудника.
2. Лабораторні методи дослідження кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококової інфекції.
3. Патологоанатомічні зміни в органах при кору, краснусі, скарлатині, вітряній віспі, псевдотуберкульозі, менінгококової інфекції.
4. Основні ланки патогенезу кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококової інфекції.
5. Характеристику первинних елементів висипу: рожеола, пляма, еритема, геморагія, папула, бугорок, вузол, пухирець, пухир, пустула.
6. Характеристику вторинних елементів висипу: луска, кірочка, пігментація, виразка, рубець.
7. З чим пов'язана геморагічний висип при менінгококцемії?
8. З чим пов'язаний висип при скарлатині?

Б. Питання по темі заняття:

1. Діти якого віку частіше хворіють на інфекційні захворювання з синдромом екзантеми?
2. Анамнестичні особливості при підозрі на інфекційне захворювання з синдромом екзантеми.
3. Перерахуйте основні клінічні прояви кору, краснухи, скарлатини, вітряної віспи, оперізуючого герпесу, псевдотуберкульозу, ієрсиніозу, менінгококцемії у дітей.
4. Перерахуйте особливості клінічного перебігу менінгококцемії у дітей першого року життя.
5. Назвіть клінічні прояви ІТШ при менінгококцемії у дітей.
6. Основні лабораторні методи дослідження при інфекційних захворюваннях з синдромом екзантеми у дітей (гемограма, серологічні, бактеріологічні, вірусологічні).

7. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на менінгококцемію?
8. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на кір?
9. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на краснуху?
10. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на скарлатину?
11. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на вітряну віспу, оперізуючий герпес?
12. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на ієрсиніозну інфекцію: псевдотуберкульоз, ієрсиніоз?
13. Надання невідкладної допомоги при ІТШ при менінгококцемії у дітей.

ЗАВДАННЯ З НДРС

Підготувати реферат на тему: “Диференційно-діагностичні критерії алергічної та інфекційної екзантем у дітей”, “Клінічні прояви синдромів Лайєла і Стівенса Джонсона”.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

1. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
2. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
3. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.

5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.

6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.

7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.

8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 3, 4, 5, 6: Диференційна діагностика дитячих респіраторних інфекцій (коклюш, паракоклюш, паротитна інфекція, дифтерія, інфекційний мононуклеоз). Диференційна діагностика синдромів ангіни та крупу при різних інфекційних та неінфекційних захворюваннях. Невідкладні стани при дитячих респіраторних інфекціях.

.

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення

Актуальність теми:

Гострі інфекційні захворювання у дітей завдяки їх поширеності являють собою значну проблему для охорони здоров'я. Соціальні зміни в системі охорони здоров'я, планова вакцинація дитячого населення привели до зниження захворюваності на такі хвороби, як коклюш, дифтерія та паротитна інфекція.

У медичній практиці лікар-педіатр щоденно змушений зустрічатися з цими хворобами. Але не дивлячись на те, що в останні роки відмічається зменшення захворюваності в Україні на ці інфекції, діагностика їх не зовсім проста, ускладнена диференціальна діагностика, особливо в ранні терміни. На сьогодні для нещеплених людей дифтерія залишається смертельно небезпечною.

Паротитна інфекція в більшості випадків є нетяжкою. Але в 10% спричиняє розвиток серозного менінгіту; в 20%-50% випадків серед хлопчиків-підлітків виникає орхіт, який часто впливає на репродуктивну функцію в майбутньому.

Епштейна-Барр вірусна інфекція поширена по всій земній кулі, ЕБВ уражено 80-100% населення, інфікування відбувається в основному до повноліття.

Все це обумовлює необхідність кожному лікарю знати клінічну картину цих інфекцій залежно від віку дитини, своєчасно вміти встановити діагноз, надати допомогу при невідкладних станах і призначити адекватну терапію.

Мета заняття:

Навчити студентів на основі даних анамнезу хвороби, епіданамнезу та клінічних проявів діагностувати коклюш та паракоклюш, паротитну інфекцію, дифтерію та інфекційних мононуклеоз;

оцінити тяжкість стану та можливість лікування в домашніх умовах;

проводити диференціальний діагноз;

організувати хворим стаціонар на дому;

призначати обстеження хворих з цими інфекційними захворюваннями;

призначити сучасну терапію хворим на дому;

надати невідкладну допомогу при загрозливих для життя станах.

Студент повинен знати:

1. Основні властивості збудника коклюша та паракоклюша, паратитної інфекції, інфекційного мононуклеозу та дифтерії.
2. Стан захворюваності на ці респіраторні інфекції серед дітей у сучасних умовах.

3. Особливості епідеміологічного процесу при коклюші та паракоклюші, дифтерії, паротитній інфекції та інфекційному мононуклеозі.
4. Критерії ранньої діагностики коклюшної інфекції, дифтерії, паротитної інфекції, інфекційного мононуклеозу.
5. Диференціальну діагностику: коклюшу та паракоклюшу, дифтерії, інфекційного мононуклеозу, паротитної інфекції.
6. Диференційна діагностика синдромів ангіни та крупу при різних інфекційних та неінфекційних захворюваннях.
7. Клініко-патогенетичні особливості ураження нервової системи при коклюші та паротитній інфекції.
8. Ускладнення при тяжких формах у хворих з дитячими респіраторними інфекціями (дифтерія, коклюш та паракоклюш, паротитна інфекція, інфекційний мононуклеоз).
9. Показання до госпіталізації хворих на коклюш та паракоклюш, паротитну інфекцію та інфекційний мононуклеоз.
10. Призначити лікування хворому з урахуванням віку, преморбідного фону у дитини, тяжкості захворювання.
11. Невідкладна допомога при дифтеритичному крупі у дітей.
12. Особливості перебігу апноїної форми кашлюку у дітей. Тактика ведення хворого на кашлюк з метою запобігання виникнення апное. Невідкладна допомога при зупинці дихання у хворих на кашлюк.
13. Протиепідемічні заходи у вогнищі цих інфекційних захворювань.
14. Специфічну профілактику коклюшу, дифтерії та паротитної інфекції (препарати, терміни та методи її проведення).

Студент повинен уміти:

1. Дотримуватися основних правил роботи біля ліжка інфекційного хворого.
2. Зібрати анамнез захворювання з оцінкою епідеміологічних даних (встановити наявність контакту з інфекційним хворим).
3. Зібрати анамнез життя, дані про профілактичні щеплення проти коклюшу, дифтерії та паротитної інфекції.
4. Обстежити хворого і виявити основні симптоми інфекційного захворювання.

Оцінити стан хворої дитини, ранні діагностичні ознаки.

1. Відобразити дані епіданамнезу, анамнезу захворювання і огляду в історії хвороби і обґрунтувати попередній діагноз.
2. Призначити план обстеження в амбулаторних умовах та провести аналіз результатів лабораторних досліджень для обґрунтування заключного клінічного діагнозу згідно клінічної класифікації.
3. Провести диференціальний діагноз коклюша та паракоклюша, паротитної інфекції, інфекційного мононуклеозу та дифтерії.
4. Призначити лікування хворому на дому з урахуванням тяжкості інфекції, віку дитини та її преморбідного стану. Надати невідкладну допомогу при критичних станах у хворих з цими захворюваннями.
5. Надати невідкладну допомогу при апное та порушенні кровообігу в мозку при коклюшній інфекції у дітей раннього віку.

6. Організувати профілактичні заходи у вогнищі коклюшної інфекції, паротитної інфекції, інфекційного мононуклеозу та дифтерії.

Виховні цілі: питання етики та деонтології при роботі студентів з хворими на інфекції з крапельним механізмом передачі.

Міждисциплінарна інтеграція.

Студент повинен знати:

1. Лабораторні методи діагностики коклюшу, паракоклюшу, дифтерії, інфекційного мононуклеозу, паротитної інфекції.
2. Семіотику вражень нервової системи, дихальної системи.
3. Методику обстеження хворої дитини по органам і системам.
4. Патоморфологічні зміни в органах і системах при коклюші і паракоклюші, паротитній інфекції, дифтерії, інфекційному мононуклеозі.

Студент повинен уміти:

1. Призначити і провести обстеження хворого з коклюшем, паракоклюшем, дифтерією, паротитною інфекцією, інфекційним мононуклеозом.
2. Оцінити дані лабораторних обстежень (загальний аналіз крові, сечі, біохімічні показники крові, результати бактеріологічних та серологічних досліджень).

6. План та організаційна структура заняття.

Основні етапи заняття, їх функції та зміст	Методи контролю та навчання	Матеріали медичного забезпечення	Час у хвиликах
<p>1. <i>Підготовчий етап</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • організація заняття • визначення учбових цілей та мотивація <ul style="list-style-type: none"> • контроль вихідного рівня знань і навичок 	<p>Письмові відповіді у вигляді тестового контролю, перевірка тестів</p>	<p>Матеріали тестового контролю</p>	<p>20 хв.</p>
<p>II. Основний етап</p> <p>Формування професійних вмінь і навичок</p> <ul style="list-style-type: none"> • зібрати анамнез захворювання <ul style="list-style-type: none"> • зібрати анамнез життя • епіданамнез 	<p>Обхід у відділенні хворих з викладачем, клінічний розбір хворих із обґрунтуванням діагнозу.</p> <p>Самостійна робота студентів біля ліжка хворого.</p>	<p>Хвора дитина, історія хвороби.</p> <p>Орієнтована карта-інструкція для</p>	<p>110 хв.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • провести огляд хворого по органах та системах • провести аналіз лабораторних даних • обґрунтування клінічного діагнозу згідно класифікації • провести диференційну діагностику • провести оцінку лікарських призначень. 	<p>Робота з методичною документацією.</p> <p>Самостійна робота студентів.</p> <p>Методичні матеріали.</p> <p>Семинар по темі заняття.</p>	<p>проведення курації по темі.</p> <p>Історії хвороби, виписки, екстрені повідомлення.</p> <p>Інструкції, алгоритми професійні, наочні матеріали.</p> <p>Історії хвороби, додаткова література, посібники, монографії.</p>	
<p>III. Заключний етап</p> <ul style="list-style-type: none"> • контроль і корекція рівня професійних вмінь і навичок • підведення підсумків заняття • домашнє завдання 	<p>Вирішення клінічних та ситуаційних задач.</p>	<p>Клінічні та ситуаційні задачі.</p>	<p>30 хв.</p>

7. Матеріали методичного забезпечення заняття.

1. Матеріали контролю для підготовчого етапу заняття – тестові завдання.
2. Матеріали методичного забезпечення основного етапу заняття.
3. Матеріали контролю для заключного етапу – клінічні задачі.

ЗАВДАННЯ З НДРС

Підготувати реферат на тему: “Диференційно-діагностичні справжнього і несправжнього крупу”, “Невідкладна допомога при апное у дітей”.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.

2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pira etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

4. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
5. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
6. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено
на методичній нараді кафедри
Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу
(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 7, 8: Диференціальна діагностика нейроінфекцій у дітей.

Диференційна діагностика менінгококцемії у дітей.

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОРнфекційно-боксоване відділення

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ:

Інфекційні захворювання нервової системи – особлива область клінічної медицини, яка знаходиться на межі інтересів інфекціоністів, педіатрів та невропатологів. Вони займають перше місце по частоті в клініці дитячої неврології та часто приводять до летальності.

Особливу групу нейроінфекцій складають **менінгіти** – інфекційні захворювання з переважним ураженням оболонок головного та спинного мозку. В залежності від ураження твердої або м'якої мозкових оболонок розрізняють пахіменінгіти та лептоменінгіти.

Лептоменінгіти можуть бути тотальними (більшість серозних та гнійних менінгітів) або з переважним ураженням павутинної оболонки (арахноїдити).

Серозні менінгіти – це група захворювань, в основі яких лежить серозне запалення мозкових оболонок, переважно вірусної, рідше бактеріальної етіології.

Серозні менінгіти ділять на **первинні та вторинні**. **Первинні** серозні менінгіти мають вірусну етіологію. До них відносяться: гострий лімфоцитарний хоріоменінгіт, токсоплазмозний, менінгіальні форми кліщового та комариного енцефалітів. При цих захворюваннях серозний менінгіт є основним клінічним проявом хвороби.

Вторинні серозні менінгіти розвиваються на фоні основного захворювання як вірусної етіології (ентеровірусна інфекція, поліомієліт, вітряна віспа, кір, краснуха), та і деяких мікробних інфекціях (черевний тиф, лептоспіроз, сифіліс, туберкульоз).

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

Навчити студентів синдромологічній діагностиці нейроінфекцій у дітей, методам обстеження дітей з серозними та гнійними менінгітами, своєчасній клінічній та лабораторній діагностиці, основним принципам терапії менінгітів та енцефалітів.

Студент повинен ЗНАТИ:

1. Етіологічні особливості серозних та гнійних менінгітів, енцефалітів у дітей.
2. Синдромологічну структуру нейроінфекцій у дітей (менінгіти, енцефаліти).
3. Клінічні прояви первинних та вторинних серозних менінгітів у дітей.
4. Клінічні прояви первинних та вторинних гнійних менінгітів у дітей.
5. Клінічні прояви, синдроми ураження нервової системи при герпетичній інфекції у дітей.
6. Лабораторні методи діагностики менінгітів та енцефалітів.
7. Діагностику поліомієліта.
8. Диф. діагностику серозних та гнійних менінгітів у дітей.
9. Антибіотики, що рекомендовані при лікуванні гнійних менінгітів.
10. Патогенетичну терапію менінгітів.
11. Засоби етіотропної терапії герпетичних енцефалітів у дітей.
12. Наслідки гнійних менінгітів , енцефалітів.

Студент повинен ВМІТИ:

1. Зібрати анамнез, епіданамнез, оцінити скарги у хворих на менінгіти та енцефаліти..
2. Оглянути хворого, виявити та оцінити симптоми захворювання, сформувані уявлення синдромологічної діагностики менінгітів.
3. Провести обстеження хворого з ураженням ЦНС.
4. Призначити хворому лабораторні методи обстеження.
5. Вміти оцінити дані допоміжних методів дослідження (КТ, МРТ).
6. Оцінити дані лабораторних досліджень (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, біохімічні показники крові, лікворограма, серологічні дослідження, вірусологічні дослідження).
7. Поставити клінічний діагноз згідно класифікації.
8. Призначити лікування хворим на серозний та гнійний менінгіти, герпетичний енцефаліт.

БАЗОВІ ЗНАННЯ:

1. **Мікробіологія:** характеристика збудників серозних та гнійних менінгітів, герпетичних енцефалітів, лабораторні методи дослідження.
2. **Епідеміологія:** джерело інфекції та механізм передачі при серозних та гнійних менінгітах, герпетичних енцефалітах.
3. **Патанатомія та патфізіологія:** патоморфологічні та патофізіологічні зміни в центральній нервовій системі при серозних та гнійних менінгітах, герпетичних енцефалітах.
4. **Пропедевтична педіатрія:** анатоמו-фізіологічні особливості ЦНС у дітей різної вікової групи.

ПИТАННЯ ДО САМОПІДГОТОВКИ:

А. По базовим знанням:

1. Збудники серозних та гнійних менінгітів, їх властивості.
2. Які групи герпетичної інфекції можуть викликати енцефаліти у дітей, їх властивості.
3. Основні морфологічні зміни в оболонках головного та спинного мозку, речовині мозку при менінгітах та енцефалітах.
4. Основні епідеміологічні ланцюги серозних та гнійних менінгітів, герпетичних енцефалітів.
5. Основні ланки патогенезу первинних та вторинних менінгітів, герпетичних енцефалітів.
6. Назвіть менінгеальні симптоми.
7. Методи діагностики менінгітів, енцефалітів.
8. Принципи лікування.

Б. Питання по темі заняття:

1. Етіологія, патогенез серозних та гнійних менінгітів, герпетичних енцефалітів.
2. Клінічні прояви первинних та вторинних серозних менінгітів у дітей.
3. Клінічні прояви первинних та вторинних гнійних менінгітів у дітей.
4. Особливості перебігу ентеровірусних менінгітів, паротитного менінгіту.

5. Особливості перебігу вторинних гнійних менінгітів у дітей раннього віку, в т.ч. у новонароджених.
6. Перебіг, наслідки менінгітів та енцефалітів.
7. Лабораторна діагностика, сучасні методи, інтеграція результатів досліджень.
8. Лікування хворих на серозні менінгіти.
9. Антибіотики, що рекомендовані при лікуванні гнійних менінгітів в залежності від віку та етіології.
10. Засоби етіотропної терапії герпетичних енцефалітів у дітей.
11. Провідні клінічні симптоми та варіанти перебігу менінгококової інфекції.
12. Диференційна діагностика менінгококцемії із захворюваннями, що супроводжуються геморагічною висипкою (геморагічний васкуліт, тромбоцитопенічна пурпура та ін.).
13. Тактика ведення хворих з менінгоковою інфекцією на дошпитальному та лікарняному етапах.
14. Провідні клінічні симптоми бактеріальних та вірусних менінгітів, їх ускладнення та диференційна діагностика.
15. Клініко-лабораторна характеристика первинних та вторинних енцефалітів, їх ускладнення та диференційна діагностика.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. V. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

7. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
8. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
9. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.

4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.

5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.

6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. – Київ. – Медицина. - 2019. – 744 с.

7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.

8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 9, 10: Діагностика невідкладних станів при нейроінфекціях у дітей.

Тактика ведення хворих при ІТШ і НГМ при нейроінфекціях у дітей.

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ:

Проблема гострих нейроінфекцій у дітей є однією з актуальних у зв'язку з тяжкістю перебігу, труднощами розпізнавання, частоти летальних наслідків (10-60%) та хронічним ураженням нервової системи у більшості переживаючих.

В структурі нейроінфекцій ведуче місце займають менінгіти, менінго-енцефаліти та енцефаліти (до 84% від загальної кількості інфекційних захворювань нервової системи) різної етіології.

В Україні щорічно від інфекційних хвороб помирає 350-800 дітей, із них 25-30% становлять хворі на менінгококову інфекцію, а показник летальності при цій нозологічній формі має неприйнятно високі цифри, коливаючись від 12 до 22%.

Частота летальних випадків і тяжкість перебігу менінгококової інфекції залежить від своєчасно встановленого діагнозу і призначеного лікування. Діагностика захворювання часто ускладнена, особливо у дітей раннього віку, які хворіють на менінгококову інфекцію більше ніж старші.

Гострі енцефаліти у дітей представляють збірну групу захворювань з різною етіологією, епідеміологією захворювання, клінічною картиною та патоморфологією. Хворіють діти різних вікових груп, клінічна картина та перебіг захворювання має велику кількість варіантів від хронічного до гострого перебігу з невідкладними станами: судомним синдромом, набряком головного мозку, гіпертермічним синдромом, летальними випадками, тому для надання допомоги хворій дитині потрібен лікар із знаннями та вміннями надавати невідкладну допомогу, вміти оцінити стан дитини та передбачити перебіг хвороби.

КОНКРЕТНІ ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ:

1. Визначити місце менінгококової інфекції в структурі інфекційної захворюваності у дітей.
2. Мати загальне уявлення про значимість енцефалітів в структурі дитячих інфекційних хвороб.
3. Визначити етіологію, особливості епідеміологічного процесу, основні фази патогенезу менінгококової інфекції.
4. Ознайомитися з історією відкриття збудників енцефаліту (вітряної віспи, кору, краснухи, HSV 1/2, EBV, HSV 6-8 типів).
5. Провести клінічне обстеження хворої дитини, виявити симптоми та синдроми, навчити ранній діагностиці невідкладних станів при нейроінфекціях у дітей (інфекційно-токсичний шок, набряк мозку).
6. Скласти план обстеження, оцінити результати (біохімічні, серологічні, інструментальні).
7. Надати невідкладну допомогу на догоспітальному етапі та у стаціонарі при невідкладних станах нейроінфекцій у дітей (інфекційно-токсичний шок, набряк головного мозку).

БАЗОВІ ЗНАННЯ:

- мікробіологічна характеристика менінгококів, збудників герпес вірусної інфекції;
- патоморфологічні зміни в органах при менінгококовій інфекції та енцефалітах;
- методи лабораторної діагностики менінгококової інфекції та енцефалітів (серологічні, інструментальні).

СТУДЕНТ ПОВИНЕН ЗНАТИ:

- анатоמו-фізіологічні особливості нервової системи у дітей першого року життя;
- етіологію та епідеміологію менінгококової інфекції;
- етіологію та епідеміологію інфекційних захворювань з ураженням нервової системи (серозні та гнійні менінгіти, енцефаліти герметичної природи);
- патогенез менінгококцемії;
- схему патогенезу інфекційно-токсичного шоку при менінгококовій інфекції у дітей;
- основні ланки патогенезу ураження нервової системи при захворюваннях: HSV_{1/2}, EBV, герпес-вірус 6-8 типів;
- загально-інфекційний синдром та його клінічні прояви;
- менінгеальний синдром та його клінічні прояви;
- гіпертензивний синдром та його клінічні прояви;
- загально мозковий синдром та його клінічні прояви;
- вогнищевий синдром та його клінічні прояви;
- синдром лікворо-динамічних порушень та його клінічні прояви;
- енцефалічні реакції та його клінічні прояви;
- синдром набряку мозку та його клінічні прояви;
- судомний синдром та його клінічні прояви;
- клінічні прояви різних форм менінгококової інфекції у дітей;
- клініку інфекційно-токсичного шоку 1,2,3 ступенів;
- ранні клінічні ознаки менінгококцемії та менінгіту у дітей 1 року життя;
- диференціальна діагностика менінгітів за даними лікворограм;
- лабораторна діагностика енцефалітів;
- невідкладна допомога при менінгококовій інфекції на догоспітальному етапі та в стаціонарі;
- принципи лікування енцефалітів в залежності від етіології;
- патогенетична терапія енцефалітів;
- лікування невідкладних станів : НГМ, судомний синдром, гіпертермічний синдром, ІТШ.

Студент повинен ВМІТИ:

- дотримуватись основних правил роботи біля ліжка хворого;
- зібрати у хворого (або у його матері) анамнез, епіданамнез, оглянути хворого, виявити і оцінити у нього симптоми захворювання;
- записати в робочу історію хвороби дані анамнезу та об'єктивного обстеження, обґрунтувати попередній діагноз;
- призначити хворому допоміжні методи обстеження, при наявності їх в історії хвороби – дати оцінку лабораторним аналізам (крові, ліквору, слизу з носоглотки);
- провести диференційний діагноз;

- сформулювати діагноз клінічних форм менінгококової інфекції з розвитком ускладнень;
- призначити лікування невідкладних станів хворим на менінгококову інфекцію (ІТШ, набряк головного мозку, судомний та гіпертермічний синдром) на до госпітального етапі та в стаціонарі;
- скласти план протиепідемічних заходів у вогнищі інфекції.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПОДГОТОВКИ:

А. По базовим знанням:

1. Основні особливості менінгококів та герпес вірусів (1-8 типів).
2. Основні морфологічні зміни в судинах шкіри, в наднирниках, оболонках головного та спинного мозку, речовині мозку;
3. Основні епідеміологічні ланцюги менінгококової інфекції;
4. Основні ланки патогенезу менінгококової інфекції.
5. Назвати менінгеальні симптоми.
6. З чим пов'язаний головний біль при менінгітах?
7. З чим пов'язана геморагічна висипка при менінгококцемії?
8. Чим обумовлена блювота при менінгококцемії?

Б. Питання по темі заняття:

1. Діти якого віку частіше хворіють на менінгококову інфекцію?
2. Анамнестичні особливості при підозрі на менінгококовий менінгіт.
3. Перерахуйте основні клінічні форми менінгококової інфекції.
4. Назвіть клінічні прояви ІТШ при менінгококовій інфекції.
5. Назвіть клінічні симптоми менінгіту та енцефаліту.
6. Назвіть клінічні прояви набряку головного мозку.
7. Основні лабораторні методи дослідження при нейроінфекціях у дітей (гемограма, серологічні, бактеріологічні).
8. Показання для проведення люмбальної пункції, інтерпретація результатів лікворограми.
9. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на менінгококцемію?
10. З якими захворюваннями потрібно проводити диференціальний діагноз при підозрі на менінгіт та енцефаліт?
11. Провідні клінічні симптоми набряку- набухання головного (НГМ) при нейроінфекціях у дітей.
12. Нейротоксикоз. Тактика ведення хворих та невідкладна допомога при ньому.
13. Надання невідкладної допомоги при нейроінфекціях у дітей (ІТШ при менінгококцемії, набряк головного мозку при менінгітах та енцефалітах).

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.

2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pira etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

10. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
11. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
12. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 11, 12: «Диференціальна діагностика гострих кишкових інфекцій у дітей».

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення.

Актуальність теми.

Гострі кишкові інфекції (ГКІ) посідають домінуючі позиції в інфекційній патології дитячого віку і є однією з причин летальності у дітей раннього віку. Діагноз і диференціальний діагноз ГКІ у дітей раннього віку має труднощі, тому що клінічна симптоматика початкового періоду цих захворювань характеризується подібними проявами.

Від своєчасності та адекватності призначеної терапії при ГКІ залежать тривалість захворювання, його наслідки.

Ретельність і своєчасність проведення протиепідемічних заходів у вогнищі ГКІ усунуть можливість подальшого розповсюдження інфекції в дитячих колективах (в тому числі «госпітального» шляху існування).

Все це обумовлює необхідність знань лікаря про перебіг ГКІ у дітей раннього віку та принципи раціональної терапії.

Мета заняття: навчити студентів на основі даних анамнезу хвороби, епіданамнезу та клінічних проявів діагностувати ГКІ у дітей раннього віку, проводити диференціальний діагноз та здійснювати протиепідемічні заходи у вогнищі ГКІ.

Студент повинен знати:

1. Етіологічну структуру та епідеміологічні особливості ГКІ у дітей раннього віку.
2. Особливості діагностики синдромів ГКІ (гастрит, ентерит, ентероколіт, гастроентерит, гастроентероколіт) і їх відповідність нозологічним формам ГКІ.
3. Клінічні особливості ГКІ залежно від віку та методи лабораторної діагностики ГКІ.
4. Диференціальну діагностику ГКІ (дизентерія, сальмонельоз, ешеріхіози, ієрсініоз, рота вірусна інфекція) у дітей перших 3 років життя.
5. Провідні клінічні симптоми та синдроми ГКІ вірусної етіології. Клінічні варіанти перебігу вірусних діарей у дітей різного віку (ротавіруси, ентеровіруси, коронавіруси, астровіруси та інш.).
6. Показання до госпіталізації хворих на ГКІ.
7. Нагляд та лікування дітей з ГКІ в умовах поліклініки.
8. Показання до антибактеріальної терапії, принципи оральної регідратації та патогенетичної терапії.
9. Протиепідемічні заходи у вогнищі ГКІ.

Студент повинен вміти:

1. Дотримуватись основних правил роботи біля ліжка дитини, хворої на ГКІ.
2. Зібрати анамнез захворювання, оцінити епідеміологічні дані.
3. Зібрати анамнез життя.

4. Оглянути хворого і виявити основні клінічні симптоми ГКІ. Оцінити стан хворої дитини, симптоми токсико-ексикозу, характер випорожнень, відхилення від норми з боку нервової, серцево-судинної, сечовидільної систем.
5. Обґрунтувати попередній діагноз.
6. Призначити додаткові методи досліджень та оцінити їх результати.
7. Обґрунтувати заключний діагноз згідно клінічної класифікації.
8. Призначити лікування з урахуванням етіології, патогенезу ГКІ (інвазивна чи секреторна діарея), тяжкості захворювання.
9. Виписати рецепти на основні лікарські препарати.
10. Провести протиепідемічні заходи у вогнищі ГКІ.

Орієнтовна карта-інструкція для проведення курації дітей по темі: "Диференціальна діагностика та принципи лікування гострих кишкових інфекцій у дітей"

№	Об'єкт дослідження	Послідовність дій
1.	Історія хвороби, хворий, батьки хворого	Анамнез захворювання : Дата перші ознаки дата звернення до лікаря послідовність розвитку симптомів характер обстеження та лікування вдома Епідеміологічний анамнез: Контакт з особами, які мають розлади шлунково-кишкового тракту Для дітей грудного віку характер годування (грудне, змішане, штучне) Можливе вживання недоброякісної їжі, забруднених овочів, пиття води з природних джерел Преморбідний фон хворого (перенесені захворювання, їх тяжкість, лікування).
2.	Хвора дитина, батьки хворого	Анамнез життя (за загальними правилами) З'ясувати скарги З'ясувати при огляді: Стан хворого (слабкість, сонливість, порушення свідомості, неспокій, збудження) Температура тіла Шкіра (блідість, сухість, підвищена вологість, «мармуровість», зниження тургора) Слизові оболонки (сухість губ, язика, склер) Тім'ячко (западання, вибухання) Загострення рис обличчя Органи дихання Стан ССС Стан нервової системи Органи черевної порожнини (форма живота, напруженість м'язів передньої черевної стінки, стан кишечника – роздуті петлі, спазм сігми, біль при пальпації, печінка, селезінка)
3.	Лабораторні дані	Проаналізувати: Загальний аналіз крові Загальний аналіз сечі

		Коoproгpаmа Бактepіологічний аналіз калу Біохімічний аналіз крові Серологічні дослідження
4.	Лист лікарських призначень	Вивчити: Особливості режиму та дієтотерапії Об'єм і характер регідратації (оральна, парентеральна) Етіотропну терапію Патогенетичну терапію Посиндромну терапію
5.	Оформити кураційний лист	Включити: Анамнез захворювання Епіданамнез Патологічні симптоми та синдроми, виявлені при госпіталізації Обстеження хворого, динаміку патологічного процесу в стаціонарі Результати лабораторних досліджень Сформулювати і обґрунтувати діагноз згідно класифікації Написати лікування хворого, виписати рецепти Дати оцінку терапії, яка проводиться Визначити протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції в конкретному випадку.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунпрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

13. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
14. Імунпрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
15. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.

4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.

5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.

6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.

7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.

8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 13, 14: «Діагностика невідкладних станів при ГКІ у дітей. Лікування невідкладних станів при ГКІ у дітей».

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційне відділення.

Актуальність теми.

Гострі кишкові інфекції (ГКІ) посідають домінуючі позиції в інфекційній патології дитячого віку і є однією з причин летальності у дітей раннього віку. Від своєчасності та адекватності призначеної терапії при ГКІ залежать тривалість захворювання, його наслідки. Кишковий токсикоз з ексикозом - це патологічний стан що розвивається, як правило, при кишкових інфекціях

При токсикозі з ексикозом, як неспецифічній реакції організму у відповідь на інфекційний агент, провідними є порушення обміну, пов'язані зі зневодненням та втратою електролітів. При наростанні токсикозу з ексикозом з'являються ознаки недостатності кровообігу, розвивається тканинна гіпоксія та метаболічний ацидоз, інфекційно-токсичний шок, поліорганна недостатність. Вміння правильно оцінити стан хворої дитини, встановити тип та тяжкість ексикозу дозволить своєчасно призначити адекватну терапію, що попередить розвиток більш грізних ускладнень.

Вміння діагностувати клінічні ознаки різних видів дегідратації та надавати адекватну невідкладну допомогу дає змогу запобігти розвиткові ускладнень та летальності.

Все це обумовлює необхідність знань лікаря щодо діагностики невідкладних станів у дітей при ГКІ та принципи їх раціональної терапії.**Мета заняття:** навчитися обстежувати хворого з метою клінічної діагностики токсикозу з ексикозом, визначати критерії діагнозу, період та фазу токсикозу, тип ексикозу, проводити диференційний діагноз, призначати лікування, організувати профілактичні заходи.

Студент повинен знати:

1. Патогенетичні механізми формування токсикозу з ексикозом при гострих кишкових інфекціях.
2. Клінічні прояви токсикозу з ексикозом, залежно від типу зневоднення та ступеня тяжкості.
3. Лікування дітей із вищевказаною патологією.

Студент повинен вміти:

1. Дотримуватись основних правил роботи біля ліжка дитини, хворої на ГКІ.
2. Зібрати анамнез захворювання, оцінити епідеміологічні дані.
3. Зібрати анамнез життя.
4. Оглянути хворого і виявити основні клінічні симптоми ГКІ. Оцінити стан хворої дитини, симптоми токсико-ексикозу, характер випорожнень, відхилення від норми з боку нервової, серцево-судинної, сечовидільної систем.
5. Обґрунтувати попередній діагноз.
6. Розпізнати токсикоз з ексикозом при гострих кишкових інфекціях у дітей на основі скарг, анамнестичних і клінічних даних.

7. На підставі клінічних, лабораторних, інструментальних даних сформулювати клінічний діагноз.
8. Призначити додаткові методи досліджень та оцінити їх результати.
9. Обґрунтувати заключний діагноз згідно клінічної класифікації.
10. Призначити лікування з урахуванням етіології, патогенезу ГКІ (інвазивна чи секреторна діарея), тяжкості захворювання.
11. Виписати рецепти на основні лікарські препарати.
12. Провести протиепідемічні заходи у вогнищі ГКІ.

Орієнтовна карта-інструкція для проведення курації дітей по темі: «Невідкладна допомога ГКІ. Діагностика та лікування»

№	Об'єкт дослідження	Послідовність дій
1.	Історія хвороби, хворий, батьки хворого	<p>Анамнез захворювання :</p> <p>Дата перші ознаки дата звернення до лікаря послідовність розвитку симптомів характер обстеження та лікування вдома</p> <p>Епідеміологічний анамнез: Контакт з особами, які мають розлади шлунково-кишкового тракту Для дітей грудного віку характер годування (грудне, змішане, штучне) Можливе вживання недоброякісної їжі, забруднених овочів, пиття води з природних джерел Преморбідний фон хворого (перенесені захворювання, їх тяжкість, лікування).</p>
2.	Хвора дитина, батьки хворого	<p>Анамнез життя (за загальними правилами)</p> <p>З'ясувати скарги</p> <p>З'ясувати при огляді: Стан хворого (слабкість, сонливість, порушення свідомості, неспокій, збудження) Температура тіла Шкіра (блідість, сухість, підвищена вологість, «мармуровість», зниження тургора) Слизові оболонки (сухість губ, язика, склер) Тім'ячко (западання, вибухання) Загострення рис обличчя Органи дихання Стан ССС Стан нервової системи Органи черевної порожнини (форма живота, напруженість м'язів передньої черевної стінки, стан кишечника – роздуті петлі, спазм сігми, біль при пальпації, печінка, селезінка)</p>
3.	Лабораторні дані	<p>Проаналізувати:</p> <p>Загальний аналіз крові Загальний аналіз сечі Копрограма Бактеріологічний аналіз калу Біохімічний аналіз крові Серологічні дослідження</p>

4.	Лист лікарських назначень	Вивчити: Особливості режиму та дієтотерапії Об'єм і характер регідратації (оральна, парентеральна) Етіотропну терапію Патогенетичну терапію Посиндромну терапію
5.	Оформити кураційний лист	Включити: Анамнез захворювання Епіданамнез Патологічні симптоми та синдроми, виявлені при госпіталізації Обстеження хворого, динаміку патологічного процесу в стаціонарі Результати лабораторних досліджень Сформулювати і обґрунтувати діагноз згідно класифікації Написати лікування хворого, виписати рецепти Дати оцінку терапії, яка проводиться Визначити протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції в конкретному випадку.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ:

1. Визначення понять “токсикоз з ексикозом” та “ексикоз”.
2. Етіологічні чинники кишкового токсикозу з ексикозом.
3. Патогенетичні механізми розвитку токсикозу з ексикозом.
4. Класифікація кишкового токсикозу з ексикозом.
5. Клінічні прояви різних видів дегідратації в залежності від фази розвитку.
6. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при синдромах токсико-ексикозу та нейротоксикозу.
7. Невідкладна допомога та принципи лікування кишкового токсикозу з ексикозом:
 - Надання лікарської допомоги на догоспітальному етапі при токсикозі з ексикозом. Методика проведення оральної регідратації.
 - Лікування токсикозу з ексикозом при гострих кишкових інфекціях у стаціонарі.

ОБСЯГ САМОСТІЙНО РОБОТИ.

При самостійній роботі субординатори працюють з лекціями, рекомендованою літературою, повторюють особливості обстеження дітей з інфекційними захворюваннями, приймають участь в обговоренні рефератів, уточнюють клінічні особливості та проблеми даного розділу педіатрії.

Алгоритм практичної роботи студента

1. **Зібрати скарги:**
 - гарячка, зниження апетиту, неспокій, кволість, судоми,
 - нудота, блювання, проноси із патологічними домішками: зелень, слиз, кров;
 - зниження маси тіла.
1. **Зібрати анамнез захворювання, епіданамнез:**

- Гострий початок захворювання із гарячки, інтоксикаційного, больового, диспепсичного с-му, приєднання та прогресування ознак зневоднення.
- Вживання недоброякісних продуктів, контакт із хворим на ГКІ за 2-7 днів до початку захворювання.
- Схожа симптоматика у оточуючих, які вживали ті ж продукти.
- Лікування у соматичних, хірургічних, інфекційних стаціонарах за 5-10 днів до захворювання, де реєструються випадки внутрішньолікарняного сальмонельозу.

1. Обстежити хворого:

А. Огляд:

- Шкіра – суха, бліда, запалі очі, загострені риси обличчя,
- Сухі і яскраві слизові оболонки ротогорла, обкладений язик;
- Здуття живота, запалий живіт.

Б. Пальпація:

- Зниження еластичності шкіри, тургору м'яких тканин, запале тім'ячко, дефіцит маси;
- Болючість при пальпації живота, спазм сигмоподібної кишки, бурчання по ходу тонкої кишки, гепатомегалія, спленомегалія.

В. Аускультация:

- Посилені кишкові шуми;
- Тахікардія, підсилення, глухість серцевих тонів;
- Тахіпное, жорстке дихання.

4. Оцінити результати додаткових досліджень:

- **Загальний аналіз крові:** лейкоцитоз, нейтрофіліоз із зсувом вліво, лейкопенія, лімфоцитоз, прискорення ШОЕ.
- **Біохімічний аналіз крові:** підвищений, нормальний чи знижений вміст електролітів.
- **Копрограма:** запальні зміни, порушення перетравлюючої здатності кишківника.
- **Бактеріологічне дослідження калу:** виділення збудників різних видів
- **Серологічні реакції:** РПГА із бактеріальними діагностикумами, наростання титру антитіл у динаміці.

5. Обґрунтувати діагноз.

6. Призначити лікування: режим, дієта, регідраційна терапія, корекція вмісту електролітів, антибіотики, бактерійні, ферменти, десенсибілізуючі, дезінтоксикація, полівітаміни, симптоматичне лікування.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунпрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.

3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. V. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

16. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
17. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
18. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина. — 3-тє вид., випр. і допов. — Львів: Магнолія, 2019. — 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 15, 16, 17: "Диференційна діагностика при вірусних гепатитах (ВГ) у дітей. Диференційна діагностика типових та атипових форм ВГ різної етіології у дітей. Невідкладні стани при вірусних гепатитах (ВГ) у дітей".

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення

Актуальність теми:

Вірусні гепатити є поширеними інфекційними захворюваннями в дітей і посідають третє місце в структурі інфекційної захворюваності дитячого віку після ГРВІ та гострих кишкових інфекцій. В етіологічній захворюваності вірусними гепатитами у дітей провідне місце займає вірусний гепатит А. Парентеральні гепатити В, С, Д реєструються рідше. Так, за даними офіційної статистики серед дітей, які захворіли вірусними гепатитами, у 96,3% було діагностовано ВГА, у 2,7% - ВГВ і біля 1% - ВГС.

Переважаання безжовтяничних та інапарантних форм вірусних гепатитів сприяє епідемічному росту захворюваності. Широкий діапазон клінічних проявів - від субклінічних і безжовтяничних форм до блискавичного перебігу вірусного гепатиту створює значні труднощі для діагностики.

Успіхи в діагностиці вірусних гепатитів є потужним стимулом для вирішення питань патогенезу, лікування і профілактики.

Крім того, важливість вивчення цієї проблеми зумовлена не тільки високою захворюваністю і широким діапазоном клінічних проявів, а й тривалим перебігом та частими тяжкими наслідками - розвитком зляжкісних форм або хронічного гепатиту, цирозу печінки.

Тому актуальними є не тільки питання диференціальної діагностики вірусних гепатитів з іншими інфекційними і соматичними захворюваннями, що супроводжуються схожою симптоматикою, а і вчасної діагностики розвитку невідкладних станів при вірусних гепатитах.

Мета заняття: навчити студентів на основі анамнезу хвороби, епіданамнезу та клініко-лабораторних показників проводити диференціальну діагностику вірусних гепатитів з жовтяницями іншої етіології, вчасно діагностувати розвиток невідкладних станів при вірусних гепатитах.

Студент повинен знати:

1. Клінічні особливості вірусних гепатитів у дітей по періодам захворювання в залежності від етіології.
2. Диференціальну діагностику вірусних гепатитів у дітей в переджовтяничному періоді.
3. Диференціальну діагностику вірусних гепатитів у дітей в жовтяничному періоді.
4. Диференціальну діагностику жовтяниць (паренхіматозної, гемолітичної, механічної, кон'югаційної).
5. Ускладнення вірусних гепатитів у дітей, клінічні ознаки невідкладних станів, принципи лікування.
6. Провідні клінічні симптоми, дані лабораторних та інструментальних досліджень при різних клінічних варіантах та в залежності від збудника ВГ.
7. Диференційна діагностика типових та атипичних форм ВГ у дітей.

8. Тактика ведення хворого на вірусний гепатит.
9. Протиепідемічні заходи у вогнищі інфекції.
10. Провідні клінічні симптоми гострої печінкової недостатності при ВГ у дітей.
11. Показники лабораторних та інструментальних досліджень в оцінці ступеня тяжкості та прогнозу перебігу ВГ з синдромом гострої печінкової недостатності. Тактика ведення хворого на ВГ з синдромом гострої печінкової недостатності. Надання невідкладної допомоги.

Студент повинен уміти:

1. Дотримуватись основних правил роботи біля ліжка хворого з вірусним гепатитом.
2. Зібрати анамнез захворювання.
3. Зібрати спрямований епідеміологічний анамнез.
4. Здійснити клінічне обстеження дитини, виявити синдроми і симптоми захворювання, які свідчать про вірусний гепатит.
5. Встановити клінічний діагноз.
6. Скласти план обстеження (загально-клінічні, біохімічні, серологічні дослідження, вміти їх оцінити) для уточнення діагнозу.
7. Провести диференціальний діагноз вірусних гепатитів з захворюваннями, що супроводжуються жовтяницею.
8. Діагностувати невідкладні стани при вірусних гепатитах у дітей.

Виховні цілі: питання деонтології при роботі з хворими на вірусні гепатити.

Міждисциплінарна інтеграція.

Студент повинен знати:

1. Лабораторні методи діагностики жовтяниць.
2. Лабораторні методи діагностики вірусних гепатитів (серологічні, біохімічні).
3. Семіотику захворювань печінки.
4. Патологічну фізіологію печінки (порушення обміну речовин, захисної, жовчоутворювальної та жовчовивідної функцій печінки).

Студент повинен уміти:

1. Провести обстеження хворого з синдромом жовтяниці.
2. Призначити лабораторні дослідження хворому з жовтяницею.
2. Оцінити дані лабораторних досліджень (загальний аналіз крові, сечі, біохімічні показники крові).
3. Призначити лікування при вірусних гепатитах у дітей.
4. Надати невідкладну допомогу при розвитку печінкової недостатності.

План та організаційна структура заняття

№	Основні етапи заняття, їх	Учбові цілі в рівнях засвоєння	Методи контролю і навчання	Матеріали методичного забезпечення	Час в хвил. або %
---	---------------------------	--------------------------------	----------------------------	------------------------------------	-------------------

	функції та зміст				
1.	Підготовчий етап				5 хв.
2.	Організація заняття Визначення учбових цілей і мотивація	Навчити студентів діагностиці вірусних гепатитів у дітей на основі синдромологічного аналізу захворювання	Тести Питання Задачі Бесіда	Таблиці Слайди	5 хв.
3.	Контроль вихідного рівня знань	Перевірити вихідний рівень знань	Написан-ня, перевірка	Тести вихідного рівня знань	20 хв.
4.	Основний етап Формування професійних вмінь	Навчити студентів клінічному обстеженню хворих на вірусні гепатити, інтерпретація лабораторних досліджень; формування клінічного діагнозу, плану обстеження та лікування.	Робота у відділенні вірусних гепатитів	Методичні рекомендації Історії хвороби Таблиці Схеми невідклад. допомоги	80 хв.
5.	Заключний етап	Перевірити заклочний рівень знань, вмінь	Рішення задач, клінічних та епідеміологічних, по невідклад-ній допомозі при печінковій недостат-ності, розбір історій хвороби	Задачі Лабораторні аналізи Завдання	35 хв.
6.	Підведення підсумків	Проаналізувати рівень знань, вказати на недоліки	Бесіда	Академіч. журнал	10 хв.
7.	Домашнє завдання	Ознайомити з темою наступного заняття	Питання студентів, відповіді викладача	Орієнтовна карта для самостійної роботи з літерату-рою, методична розробка	5 хв.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунпрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.

4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

19. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
20. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
21. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 18, 19, 20, 21: "Диференційна діагностика при грипі та ГРВІ у дітей.

Невідкладні стани при грипі та ГРВІ у дітей".

Місце проведення: КУ «Дитяча клінічна лікарня Св.Зінаїди»СМР, інфекційне відділення та АІТ, КУ «Дитяча клінічна лікарня» СОР інфекційно-боксоване відділення

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ:

Гострі респіраторні вірусні інфекції (ГРВІ) - група хвороб, яка в структурі дитячих інфекцій посідає перше рангове місце. Щорічно у різних країнах світу реєструється від 10 до 130 млн випадків захворювань на грип та ГРВІ. В Україні на грип і ГРВІ щороку хворіють близько 11– 13 млн осіб, що становить 95 % усіх зареєстрованих випадків інфекційних захворювань. Серед них 90% становлять діти. У природі циркулює понад 200 вірусів, що можуть бути причиною виникнення ГРВІ. Вони об'єднані в одну групу за двома ознаками: єдиним механізмом передачі збудника (повітряно-краплинним) і розвитком патологічного процесу в дихальних шляхах.

Після перенесеної інфекції розвивається нетривалий імунітет і лише до даного збудника, тому діти, які мають ослаблений загальний або місцевий імунітет, можуть часто хворіти на ГРВІ.

Причинами підвищення захворюваності на грип та ГРВІ є збільшення щільності населення (збільшення груп контакту), «парникові» умови побуту (людина менше адаптована до перепадів температури), погіршення екологічної ситуації (забруднення повітря, що призводить до послаблення захисних механізмів верхніх дихальних шляхів), глобальні зміни клімату (різкі коливання температури під час міжсезонного періоду).

Грип та ГРВІ, порушуючи адаптаційні механізми захисту, сприяють формуванню хронічної патології ЛОР-органів, розвитку алергічних хвороб.

З другого боку актуальність проблеми обумовлена не лише поширеністю, а й високим ризиком розвитку різноманітних ускладнень, які мають значну питому вагу в структурі смертності дітей.

Синдром гострого стенозуючого ларинготрахеобронхіту (ГСЛТБ), або несправжній круп, діагностується в 10-40 % дітей раннього віку, які переносять ГРВІ. Також він може бути ускладненням деяких дитячих респіраторних інфекцій, наприклад кору або вітряної віспи. В патогенезі вірусного крупу виділяють 3 основні механізми: набряк слизової оболонки гортані та трахеї; спазм м'язів гортані, трахеї й бронхів; гіперсекрецію залоз слизової оболонки гортані, трахеї й бронхів. Синдром ГСЛТБ переважно розвивається в дітей від 6 міс. до 3 років, що пояснюється анатомо-фізіологічними особливостями гортані, які сприяють розвитку стенозу: м'якість хрящового скелету, коротке та вузьке переддвер'я гортані, короткі голосові зв'язки, рихлий, добре васкуляризований підслизовий шар.

УЧБОВІ ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ:

На основі знань та умінь, які студент отримав на V курсі з етіології, епідеміології, патогенезу, клініки, діагностики, лікування та профілактики грипу та ГРВІ, поглибити знання по таким питанням:

1. Диференційна діагностика грипу та ГРВІ у дітей.

2. Діагностика невідкладних станів при ГРВІ у дітей: синдрому гострого стенозуючого ларинготрахеїту (ГСЛТ) - крупу, гіпертермічного та судомного синдромів.
3. Невідкладна допомога при синдромі крупу, гіпертермічному та судомному синдромах при ГРВІ у дітей.

Студент повинен ЗНАТИ:

1. Клінічні варіанти перебігу грипу та ГРВІ в залежності від віку дитини та тяжкості перебігу захворювання.
2. Ускладнення при грипі та ГРВІ.
3. Лабораторну діагностику грипу та ГРВІ.
4. Диференційну діагностику грипу, парагрипу, ковіду та інших ГРВІ.
5. Диференційна діагностика аденовірусної, респіраторно-синцитіальної (РС), риновірусної, пневмометавірусної інфекції та ін.
6. Принципи лікування грипу та ГРВІ в залежності від віку дитини та тяжкості захворювання.
7. Специфічну профілактику грипу.
8. Неспецифічну профілактику грипу та ГРВІ.
9. Діагностику невідкладних станів при грипі та ГРВІ: крупу, гіпертермічного та судомного синдромів.
10. Невідкладну допомогу при крупі, гіпертермічному та судомному синдромах.
11. Епідеміологічні та клініко-патогенетичні особливості пандемічного грипу.
12. Клінічна картина та тактика ведення хворих з фебрильними судомами.
13. Синдром Рея у дітей, клініка, діагностика, лікування.

Студент повинен УМІТИ:

1. Зібрати анамнез хвороби і з'ясувати епідемічне становище.
2. Провести клінічне обстеження хворого, виявити симптоми захворювання.
3. Ставити попередній діагноз на підставі виявлених симптомів та синдромів.
4. Планувати обстеження хворої дитини та інтерпретувати отримані результати для постановки заключного діагнозу.
5. Визначати різні клінічні варіанти перебігу грипу та ГРВІ у дітей різного віку.
6. Проводити диференційну діагностику грипу та ГРВІ.
7. Визначати тактику ведення хворого при грипі та ГРВІ у дітей.
8. Демонструвати вміння ведення медичної документації дітей, хворих на грип та ГРВІ.
9. Ставити діагноз і надавати екстрену допомогу при невідкладних станах у дітей, зумовлених грипом та ГРВІ.

ВИХОВНІ ЦІЛІ:

Звернути увагу студентів на етичні та деонтологічні питання при роботі з хворим на інфекційні захворювання з синдромом крупу.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ:

Мікробіологія: Характеристика збудників грипу та ГРВІ. Лабораторні методи дослідження грипу та ГРВІ.

Патанатомія: Патологоанатомічні зміни в органах при грипі та ГРВІ.

Епідеміологія: Джерело інфекції та механізм передачі при грипі та ГРВІ.

Дитячі інфекційні хвороби, 5 курс: Патогенез грипу та ГРВІ. Клінічна класифікація. Клініка. Діагностика. Основні принципи терапії. Профілактика грипу та ГРВІ у дітей.

I. Диференційно-діагностичні симптоми захворювань, які перебігають з синдромом крупу.

Захворювання/Ознаки	Грип	Парагрип	Аденовірусні захворювання	Вітряна віспа	Кір	Дифтерія дихальних шляхів
1	2	3	4	5	6	7
Початок	раптовий, часто з лихоманкою	поступовий, рідше гострий	поступовий	гострий	гострий	Поступовий, послідовна зміна періодів
Головні симптоми	симптоми токсикозу різко виражені	катар ВДШ, ларингіт	катар ВДШ, кон'юнктив	екзантема	катар ВДШ, кон'юнктив	“гавкаючий” кашель, зміна голосу – охриплість, ДН, задишка
Зовнішній вигляд	одутлість, гіперемія обличчя	звичайний	звичайний, блідість, кон'юнктивіт	звичайно на шкірі поліморфні висипання	одутлість, гіперемія обличчя, кон'юнктивіт, з 3-5 дня екзантема	Звичайний, блідість шкіри, при стенозі Шст. – ціаноз
Катаральні прояви	закладений ніс, виділення з 2-3 дня	виражені, нежить, кашель	виражені	відсутні	виражені	відсутні
Головний біль	сильний	слабкий або відсутній	помірний	слабкий або відсутній	слабкий або відсутній	слабкий або відсутній
Болі в очах	характерні	немає	немає	немає	немає	немає
Болі в м'язах	характерні	рідко	рідко	немає	немає	немає
В'ялість, адинамія	типові	слабо виражені	відсутні	відсутні	відсутні	помірно виражені
Нежить	помірний	помірний або виражений	помірний або виражений	відсутній	виражений	відсутній
Кашель	сухий	сухий, грубий	рідко	рідко	сухий, вологий	грубий, “гавкаючий”, потім безгучний
Ураження ротогортала	різка гіперемія, набряк слизової	помірна гіперемія	помірна гіперемія з набряком слизової	немає	помірна гіперемія	немає

Лімфаде-ніт	немає	немає	часто множинний	немає	часто множинний	немає
-------------	-------	-------	--------------------	-------	--------------------	-------

II. Принципи лікування синдрому крупу у дітей

- лікувально-охоронний режим в умовах інфекційного відділу, відділів реанімації та інтенсивної терапії
- аеро- та оксигенотерапія в умовах паракисневої палатки; луже пиття, відволікаючі засоби
- бронходилататори (еуфілін, солотан), ?-адреноміметики (ефедрин), десенсибілізуючі препарати (дімедрол, супрастин, тавегіл), кортикостероїдні гормони (гідрокортизон, преднізолон), муколітики (трипсин, хімотрипсин) подаються в паракисневу палатку у віковій дозі помноженій на наростання коефіцієнту втрат; відсмоктування слизу електронасосом
- при стенозі III-IV ступеня назотрахеальна інтубація
- при синдромі крупу вірусного походження показане введення протигрипозного імуноглобуліну, лейкоцитарного інтерферону, реаферону, введення глюкозоінсулінокалієвої суміші
- при справжньому крупі – введення протидифтерійної сироватки
- при приєднанні ускладнень бактеріального походження (пневмонії) – антибіотики

III. Профілактика синдрому крупу у дітей з ГРВІ

- ізоляція хворих на 7 днів; під час епідемії нові діти в дитячий дошкільний заклад не приймаються; виключається переведення дітей з групи в групу; щоденний ранковий огляд дітей в дитячих дошкільних закладах
- застосування інтерферонів: ?-інтерферон (лейкоцитарний) – в ніс по 2-5 крапель 4 рази на добу протягом 2-3 тижнів; ?-інтерферон (фібробластний), ?-інтерферон (іmunний) і рекомбінантний (реаферон)
- у дітей шкільного віку при контактi з хворим на грип застосовується ремантадин в дозі 25мг 2-3р. на день протягом 2-3 днів; у ослаблених і хворих на різні соматичні захворювання використовується протигрипозний імуноглобулін в дозі 0,1-0,2мл/кг маси тіла дом'язово
- для специфічної профілактики грипу використовуються інактивовані і живі вакцини
- специфічна профілактика кору і дифтерії проводиться щодо календаря щеплень; неспецифічна профілактика включає ізоляцію хворих на кір на 4 дні з моменту появи висипань, на вітряну віспу на 9 днів від початку хвороби, на дифтерію до отримання 2 від'ємних мазків з ротогорла і носа на паличку Лефлера; контактних при кору і вітряній віспі ізолюють на 21 день, при дифтерії – забирають мазки з ротогорла і носа і спостерігають 7 днів

АЛГОРИТМ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

I етап. Курація хворих на ГРВІ в умовах дитячого інфекційного і реанімаційного відділень. Зібрати скарги, анамнез, обстежити дитину.

II етап. Встановити клінічний діагноз, обґрунтувати в письмовій формі на підставі скарг, анамнезу, епіданамнезу, об'єктивних і лабораторно-інструментальних обстежень.

III етап. Призначити режим, дієту, медикаментозну терапію з урахуванням віку хворого і особливостей перебігу захворювання.

IV етап. Розробити схему протиепідемічних заходів. Оформити екстрене повідомлення в СЕС.

V етап. Клінічний розбір хворого.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ:

А. Питання по базовим знанням:

1. Характеристика збудників ГРВІ.
2. Лабораторні методи дослідження ГРВІ.
3. Патоморфологічні зміни в органах при ГРВІ.
4. Основні ланки патогенезу ГРВІ.
5. Принципи лікування ГРВІ.

Б. Питання по темі заняття:

1. Патогенетичні особливості синдрому ГСЛТБ пр. вірусних захворюваннях.
2. Патогенетичні особливості крупу при дифтерії.
3. Клінічні особливості несправжнього крупу.
4. Клінічні особливості справжнього крупу.
5. Додаткові методи обстеження для підтвердження діагнозу вірусного та дифтерійного крупу.
6. Невідкладна допомога при вірусному крупі.
7. Невідкладна допомога при гіпертермічному і судомному синдромах.

ЗАВДАННЯ З НДРС

Підготувати реферат на тему: “Диференційно-діагностичні критерії справжнього і несправжнього крупу у дітей”, “Клінічні прояви синдрому Рея в дітей”, “Диференційний діагноз стороннього тіла дихальних шляхів і крупів у дітей”.

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунпрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.

3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.
4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

22. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
23. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
24. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина. — 3-тє вид., випр. і допов. — Львів: Магнолія, 2019. — 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio

Сумський державний університет
Науково-навчальний медичний інститут
Кафедра педіатрії

Затверджено

на методичній нараді кафедри

Зав.кафедри, проф. О.І.Сміян

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

практичного заняття для студентів VI курсу

(XI-XII семестр)

Фах: 222 Медицина

Тема 17, 18: Імунопрофілактика інфекційних захворювань у дітей.

Поствакцинальні реакції та ускладнення. Альтернативні вакцини.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Вакцинопрофілактика – це штучне відтворення специфічної імунної відповіді з метою створення у людини несприйнятливості до інфекційних захворювань шляхом введення вакцини.

На сьогоднішній день за допомогою вакцини можливо попередити близько 40 захворювань. Практично від будь-якої інфекції, проти якої є вакцина, медицина має можливість захистити дітей.

До Календаря профілактичних щеплень в Україні (далі - Календар) включено чотири розділи: щеплення за віком, щеплення за станом здоров'я, щеплення, які проводяться на ендемічних та ензоотичних територіях та за епідемічними показами, рекомендовані щеплення.

Світовий досвід показує, що імунопрофілактика - це найбільш ефективний метод боротьби з інфекційними хворобами.

Вакцинопрофілактика дозволяє не тільки попередити інфекційне захворювання, їх тяжкість та число ускладнень при них, мінімізувати ризик летального виходу, але має і соціально-економічне значення. Завдяки щепленням виключається виникнення епідемій, зменшується кількість госпіталізацій, відсоток інвалідизації, забезпечується спокій батьків і суспільства в цілому.

Важливим для вирішення задачі зниження захворюваності на інфекційні захворювання є те, щоб охоплення дитячого населення щепленнями було максимальним та у відношенні кожної дитини був дотриманий увесь календар щеплень. Тільки в цьому випадку формується достатній рівень колективного імунітету.

"Керовані" інфекції - ті, епідемічним процесом яких можна керувати методом активної імунізації. Ризок розвитку ускладнень після щеплень незначний у порівнянні з перебігом та ускладненнями відповідної інфекції, особливо у дітей раннього віку.

ВООЗ втілює в життя РПП (розширену програму імунізації) в Європейському регіоні. В ній бере участь і наша країна.

У виконанні програми імунопрофілактики головна роль належить лікарю поліклініки. Організація імунопрофілактики на дільниці є основним завданням лікаря.

На сьогоднішній день за допомогою вакцин можливо попередити близько 40 захворювань. Практично, від будь-якої інфекції, проти якої є вакцина, медицина спроможна захистити дітей. Це можливо завдяки тому, що майже в кожній країні світу існує національний календар профілактичних щеплень. Календар профілактичних щеплень враховує рівень захворюваності інфекціями, вікові особливості формування імунітету у дітей, вплив материнських антитіл, побічні реакції, ускладнення, доступність вакцин.

Конкретні цілі заняття:

Навчити студентів проводити профілактику інфекційних захворювань згідно Національного календаря щеплень.

Студент повинен знати:

- мету та завдання імунопрофілактики;
- участь та завдання лікаря поліклініки у виконанні програми імунопрофілактики;
- організацію роботи кабінету імунопрофілактики дитячої поліклініки;
- національний календар щеплень (за віком, за станом здоров'я, щеплення, які проводяться за епід. показаннями, рекомендовані щеплення);
- характеристику вакцинальних препаратів;
- протипоказання до щеплень;
- нормальний перебіг післявакцинального періоду та можливі патологічні реакції, їх профілактику та лікування;
- післявакцинальні реакції та ускладнення;
- клініку, діагностику анафілактичного шоку, невідкладну допомогу при анафілактичному шоці.

Студент повинен вміти:

- скласти календар профілактичних щеплень згідно Національному календарю;
- скласти індивідуальний календар щеплень при порушенні термінів щеплень з різних причин;
- вміти призначити щеплення за епідпоказаннями;
- вміти призначити термінову профілактику правця у дітей;
- діагностувати анафілактичний шок;
- надавати невідкладну допомогу при анафілактичному шоці після вакцинації.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ:

Опрацювати та зареферувати рекомендовану літературу.

Проробити тези лекцій з інфекційних хвороб та курсу дитячих інфекційних хвороб.

Скласти 10 хв реферати з наступних питань теми:

Мета та завдання імунопрофілактики.

Розширена програма ВООЗ щодо проведення масової імунізації.

Фактори впливу на формування поствакцинального імунітету.

Протипоказання до проведення профілактичних щеплень.

Щеплення дітей з хронічною патологією.

Питання для самоконтролю:

1. Мета та завдання імунопрофілактики.

2. Календар профілактичних щеплень. Щеплення за віком. Рекомендовані щеплення. Щеплення за станом здоров'я.

3. Охарактеризуйте вакцини для профілактики дифтерії кашлюка та правця.

4. Охарактеризуйте вакцини для профілактики поліомієліту.

5. Охарактеризуйте вакцини для профілактики кору.

6. Охарактеризуйте вакцини для профілактики паротитної інфекції.
7. Охарактеризуйте вакцини для профілактики краснухи.
8. Охарактеризуйте вакцини для профілактики вірусного гепатиту В.
9. Назвіть протипоказання до профілактичних щеплень.
10. Охарактеризуйте нормальний перебіг післявакцинального періоду щеплень АКДП-, АДП-, АДП-М-вакцин. Можливі патологічні реакції, терміни їх виникнення, клінічні прояви.
11. Охарактеризуйте нормальний перебіг післявакцинального періоду щеплення проти поліомієліту. Можливі патологічні реакції, терміни їх виникнення, клінічні прояви.
12. Охарактеризуйте нормальний перебіг післявакцинального періоду щеплення проти кору, паротитної інфекції, краснухи. Можливі патологічні реакції, терміни їх виникнення, клінічні прояви.
13. Принципи лікування алергічних, токсичних та неврологічних реакцій після щеплень.
14. Профілактичні щеплення за епідоказаннями (післяекспозиційна профілактика) при дифтерії, кору, паротитній інфекції, поліомієліті.
15. Активно-пасивна термінова профілактика правця (при пошкодженнях). Вибір засобів в залежності від наявності профілактичних щеплень.
16. Пасивна імунізація контактних у вогнищі кору, менінгококової інфекції, коклюшу, поліомієліту.
17. Анафілактичний шок, набряк Квінке діагностика та невідкладна допомога.
18. Альтернативні вакцини.

Алгоритм практичної роботи студента

1. Оглянути дітей та оцінити стан їхнього здоров'я з метою виявлення відхилень (робота у кабінеті здорової дитини).
2. Обґрунтувати можливість проведення вакцинації у кожному конкретному випадку або виявити протипоказання (відносні й абсолютні) до щеплення:
 - ◆ тяжкі ускладнення на попередню дозу вакцини у формі анафілактичного шоку;
 - алергія на будь-який компонент вакцини;
 - прогресуючі захворювання нервової системи (гідроцефалія, міопатія, епілепсія).

ЛІТЕРАТУРА ПО ТЕМІ ЗАНЯТТЯ:

Основна література:

1. Інфекційні хвороби у дітей : підручник / Л.І. Чернишова, А.П. Волоха, А.В. Бондаренко та ін. ; за ред. Чернишової Л.І. - 3-є вид., переробл. та доповн. - К. : ВСВ «Медицина», 2021.- 1072 с.
2. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики: підручник. 8-е вид. / За ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка .- ВСВ «МЕДИЦИНА», 2021.-592 с.
3. Manual of Children's Infectious Diseases [Текст] = Дитячі інфекційні хвороби : навч. посіб. / та О. Ye. Fedortsiv, I. L. Horishna, H. A. Pavlyshyn, I. M. Horishnyi. — Vinnitsia : Nova Knyha, 2020. — 440 p.

4. Pediatric Infectious Diseases [Текст] : textbook / S. O. Kramarev, O. B. Nadraga, L. V. Pipa etc. — 4-th edition. — Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. — 240 p. + Гриф МОЗ.

Допоміжна література:

25. Інфекційні хвороби в дітей: підручник / С.О. Крамарьов, О.Б. Надрага, Л.В. Пипа ін. ; за ред. С.О. Крамарьова, О.Б. Надраги. — 2-е вид., випр. — К.: ВСВ «Медицина». — 2016. — 392 с. + 14 с. кольор. вкл.
26. Імунопрофілактика інфекційних хвороб [Текст] : навч. метод. посіб. / Л. І. Чернишова, Ф. І. Лапій, А. П. Волоха та ін. ; за ред. Л.І. Чернишової, Ф.І. Лапія, А.П. Волохи. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 320 с.
27. Атлас інфекційних хвороб [М.А. Андрейчин, В.С. Копча, С.О. Крамарьов та ін.]; за ред. М.А. Андрейчина.— 3-тє вид., випр. і допов.— Львів: Магнолія, 2019.— 296 с.
4. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2020. - 400 с.
5. Мікробіологія з основами імунології [Текст] : підручник / В. В. Данилейченко, Й. М. Федечко, О. П. Корнійчук, І. І. Солонинко; за ред. : В. В. Данилейченка, Й. М. Федечка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Медицина, 2019. — 376 с.
6. Атлас дитячих інфекційних хвороб. Червона Книга Red Book Atlas of Pediatric Infectious Diseases / Керол Дж. Бейкер; переклад 3-го англ. Видання (за редакцією проф. С.О. Крамарьова). — Дві мови. — Київ. — Медицина. - 2019. — 744 с.
7. Методичні вказівки до практичного заняття "Скарлатина. Псевдотуберкульоз" з дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2012. — 66 с.
8. Методичні вказівки до практичного заняття на тему "Інфекційний мононуклеоз" із дисципліни "Дитячі інфекції" (згідно з умовами Болонського процесу) [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, Т. П. Бинда, О. Г. Васильєва. — Суми : СумДУ, 2014. — 54 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.who.int/> World Health Organization
2. <https://moz.gov.ua/> Міністерство охорони здоров'я України
3. <https://www.ecdc.europa.eu/en> European Centre for Disease Prevention and Control
4. <https://www.nlm.nih.gov/> U. S. National Library of Medicine
5. <https://www.who.int/wer/en/> Weekly Epidemiological Record
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> PubMed
7. <https://www.cdc.gov/> Centers for Disease Control and Preventio